

XIV KONKURS GEOLOGICZNO-ŚRODOWISKOWY
„DRAPIEŻNE OBLICZA ZIEMI” – 2013 r.
pytania konkursowe opracował: mgr Paweł Woźniak

Imię i nazwisko: Gimnazjum nr w

1. Wymienione poniżej określenia wpisz w odpowiednie miejsca w tabelce:

trzęsienia ziemi, ruchy orogeniczne, transport, wietrzenie, ruchy epejrogeniczne,
erozja, wulkanizm, akumulacja.

PROCESY ZEWNĘTRZNE	PROCESY WEWNĘTRZNE

2. Ziemia jest okrągła (elipsoida obrotowa)... Przekonaliśmy się o tym na 100% stosunkowo niedawno, bo 24 grudnia 1968 r. To właśnie w tym dniu mogliśmy po raz pierwszy zobaczyć Ziemię w całej swojej okazałości. Jej zdjęcia wykonali amerykańscy astronauty – załoga misji kosmicznej (podkreśl prawidłową odpowiedź):

Apollo 1 Apollo 6 Apollo 8 Apollo 13

3. W 1812 r. Friedrich Mohs ustalił dziesięciostopniową skalę twardości minerałów. Od tego czasu cieszy się ona dużą popularnością wśród geologów i kolekcjonerów ze względu na możliwość szybkiego wyznaczenia przybliżonej twardości minerałów w warunkach polowych, przy pomocy łatwo dostępnych narzędzi. Jak nazywa się najtwardszy minerał występujący w skorupie ziemskiej – dziesiąty w skali Mohsa? Najtwardszy minerał to:

4. W ostatnich latach, dzięki pracy geologów i przyrodników stare kamieniołomy i wyrobiska przekształcane są w obiekty edukacyjne – ścieżki geologiczne, centra muzealno-dydaktyczne, geoparki, dinoparki. Szczególnie te ostatnie cieszą się dużym zainteresowaniem wśród młodych miłośników pradawnych „strasznych jaszczurów”! Który z wymienionych poniżej parków dinozaurów udostępniony został do ruchu turystycznego jako pierwszy w Polsce? Podkreśl prawidłową odpowiedź:

- JuraPark Krasiejów
- JuraPark Bałtów
- JuraPark Solec Kujawski

5. Które z wypisanych poniżej słów, to nazwy okresów geologicznych zaliczanych do ery paleozoicznej? Podkreśl wybrane przykłady:

dewon, archaik, kambr, wend, perm, diabaz, ordowik, trias, kreda, prekamb.

6. Wymienione poniżej skały wpisz w odpowiednie miejsca w tabelce:

sjenit, bazalt, marmur, gnejs, granit, melafir.

MAGMOWE WYLEWNE	MAGMOWE GŁĘBINOWE	METAMORFICZNE

7. Pytanie starego „Profesorka” geologii: Jest pewien aspekt geologiczny, który w zaskakujący sposób łączy okolice Góry Św. Anny (woj. opolskie) i starożytne Pompeje (Włochy). Co to takiego? Odpowiedzi udzieli w maksymalnie 3 prostych, krótkich zdaniach.

.....

8. Naturalną ozdobą jaskiń jest tzw. szata naciekowa. Niekiedy pokrywa ona całe powierzchnie stropu, spągu oraz ścian sal i korytarzy podziemnych próżni.

(1) Podaj nazwę widocznej na zdjęciu formy naciekowej.

nazwa formy naciekowej:

(2) Podaj nazwę minerału z którego zbudowana jest większość nacieków spotykanych w jaskiniach.

nazwa minerału:

9. Podaj nazwy widocznych na schematycznych rysunkach struktur geologicznych:

.....

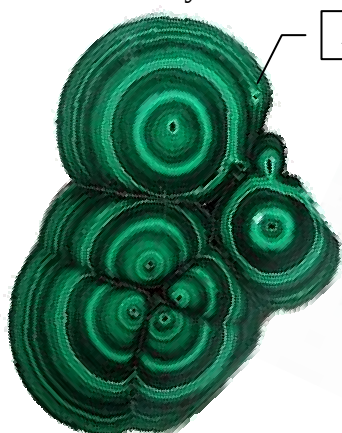

.....

.....

10. Pytanie trudne. Podaj nazwy zamieszczonych poniżej minerałów:

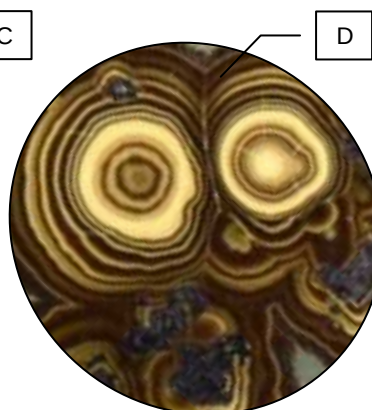
A

B

C

D

A:

B:

C:

D:

11. Następstwa ruchu obrotowego Ziemi to (podaj trzy przykłady):

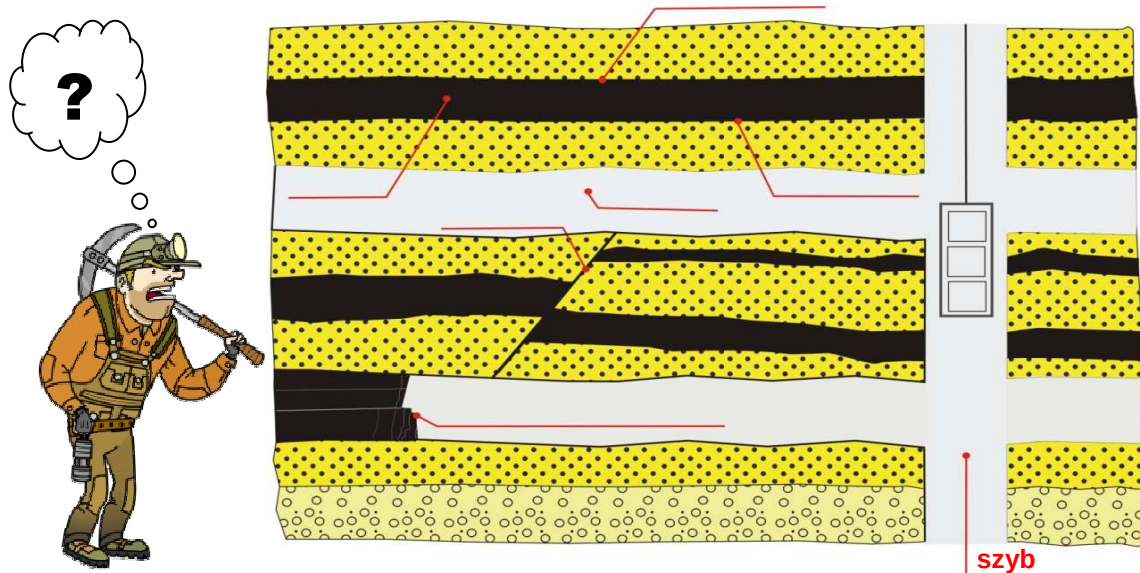
.....

12. Uzupełnij tabelę wpisując we właściwe miejsca nazwy czynników i procesów rzeźbotwórczych:

FORMA RZEŻBY	CZYNNIK RZEŻBOTWÓRCZY	PROCES RZEŻBOTWÓRCZY
klif		
dolina „V” kształtna		
grzyb skalny		

13. Podaj nazwy okresów geologicznych (w kolejności od najstarszego do najmłodszego) wchodzących w skład ery mezozoicznej:

14. Wymienione określenia wpisz w odpowiednie miejsca na zamieszczonym poniżej schematycznym przekroju kopalni węgla kamiennego: **szyb**, pokład, „przodek”, strop pokładu, chodnik, spąg pokładu, uskok.

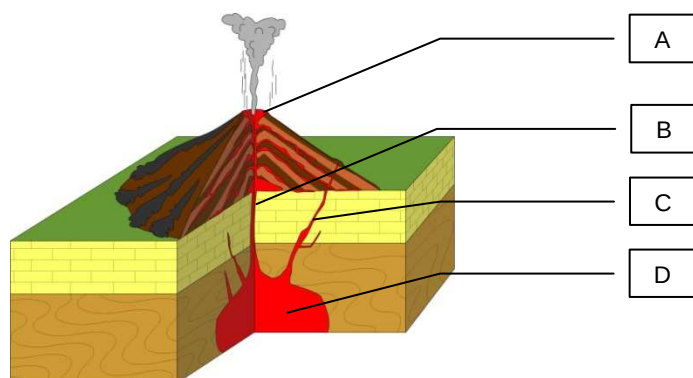
15. Pomniejszony obraz Ziemi przedstawiony na płaszczyźnie to (podkreśl prawidłową odpowiedź):

skala mapa plan globus

16. Największym i najbardziej znanym drapieżnym gadem morskim był *Liopleurodon ferox*. Żył na przełomie środkowej i późnej jury. Spotkanie z nim oznaczało tylko jedno – poważne kłopoty! Który z widocznych poniżej organizmów jest liopleurodonem. Odszukaj go i skreśl znakiem „X”:

17. Podaj nazwy wskazanych na schematycznym rysunku części wulkanu:

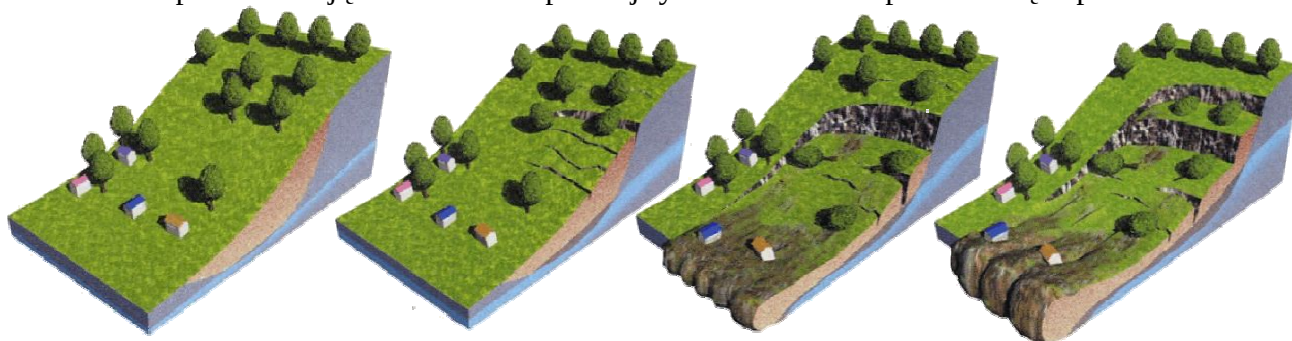
A:
 B:
 C:
 D:

18. Wymienione poniżej skały wpisz w odpowiednie miejsca w tabelce:

kreda, sól kamienna, mułowiec, less, gips, ropa naftowa.

SKAŁY		PRZYKŁAD
OSADOWE	Okruchowe	
	Pochodzenia organicznego	
	Pochodzenia chemicznego	

19. Co przedstawiają zamieszczone poniżej rysunki? Podkreśl prawidłową odpowiedź:

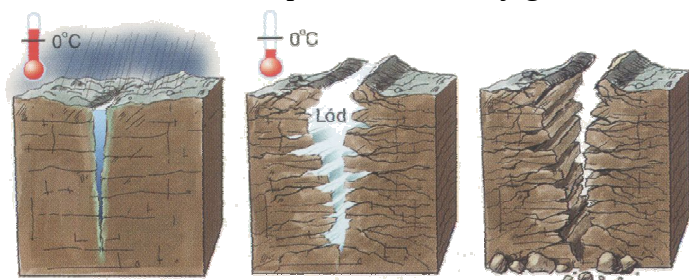

- są to etapy formowania się tzw. uskoku nożycowych (ścinających)
- są to etapy formowania się dużego leja krasowego
- są to etapy powstawania osuwiska
- są to etapy osiadania gruntu w związku z prowadzeniem podziemnej eksploatacji kopalin

20. Pytanie trudne. Przy podanych w tabeli nazwach miejscowości napisz jakich odkryć geologicznych w nich dokonano.

NAZWA MIEJSCOWOŚCI lub MIEJSCE	NAJCIEKAWSZE ODKRYCIE GEOLOGICZNE W POLSCE (KRÓTKA CHARAKTERYSTYKA – JEDNO LUB DWA ZDANIA)
Krzemionki Opatowskie (Góry Świętokrzyskie)	
Krasiejów (woj. opolskie)	
Morasko (obecnie północna część Poznania)	

21. Na schematycznym rysunku przedstawiono pewien proces powodujący powolne ale skuteczne niszczenie skał. Podaj jego nazwę. Maksymalnie w dwóch krótkich zdaniach opisz mechanizm jego działania.

Nazwa procesu:

.....

Opis:

.....

.....

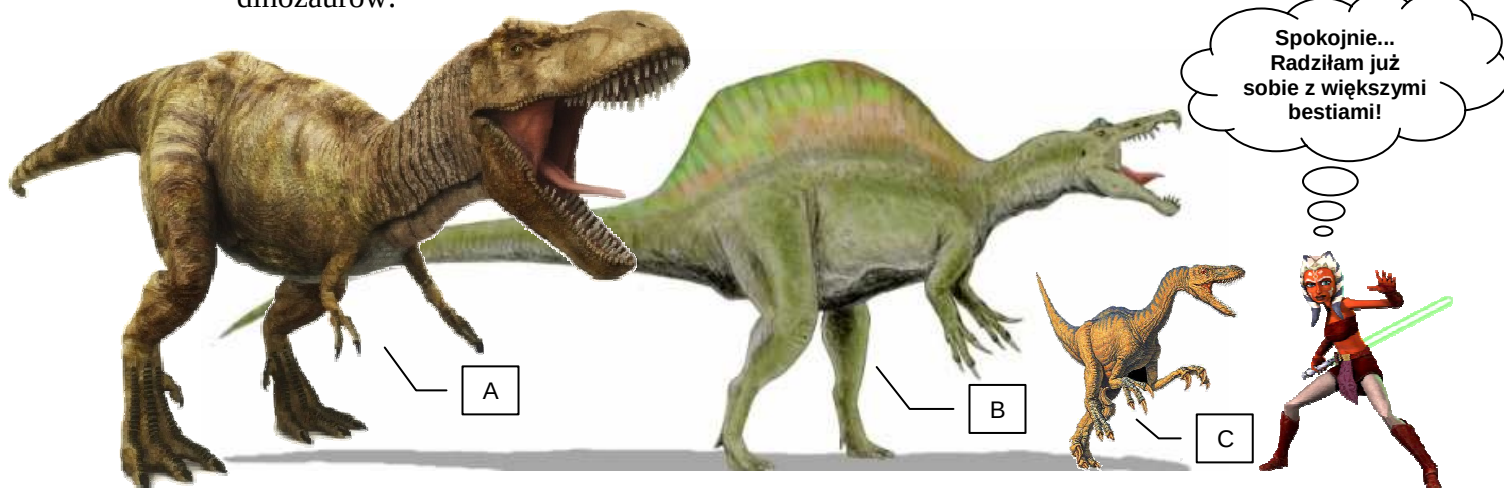
.....

22. Uzupełnij zdania: Górnośląskie Zagłębie Węglowe ma kształt Jego powierzchnia wynosi km². Węgiel kamienny w Polsce wydobywa się przeważnie metodą Aby poznać specyfikę pracy górników oraz zachowane praktycznie w stanie pierwotnym wyrobisko należy wybrać się koniecznie na wycieczkę do Zabytkowej Kopalni Węgla Kamiennego „ ” w Zabrze.

23. Pytanie trudne: Neandertalczyk... Przez około 200 tys. lat Eurazja należała tylko do niego. Obdarzony niepospolitą siłą fizyczną doskonale radził sobie z wszelkimi przeciwnościami losu i... mrozem. Jego szczątki (zęby) znaleziono ostatnio również w Polsce! Odkrycia dokonano w jaskini (podkreśl prawidłową odpowiedź):

- Niedźwiedziej w Sudetach
- Stajnia na Jurze Krakowsko-Częstochowskiej
- Czarnej w Tatrach

24. Pytanie trudne. Podaj spolszczone nazwy widocznych poniżej drapieżnych dinozaurów:

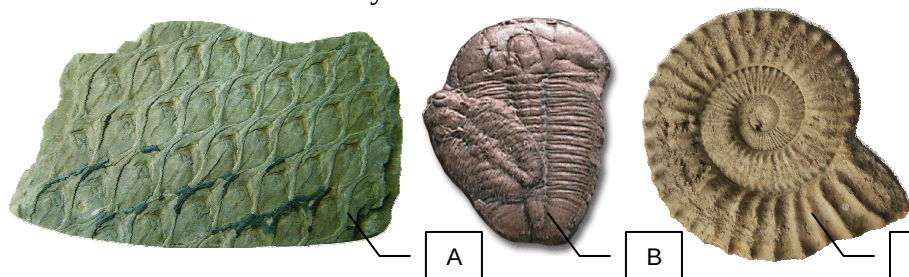
A: B: C:

25. Wypisane poniżej przyczyny niewielkich trzęsień ziemi dopasuj do odpowiednich regionów Polski (tabelka), w których były wyczuwane:

intensywna eksploatacja złóż węgla i miedzi; odprężenie po eksploatacji węgla brunatnego; izostazja po ustąpieniu lądolodu.

Region	Przyczyna zaistniałego trzęsienia
Polska północna i północno-wschodnia	
Polska środkowa (w okolicach Bełchatowa)	
Polska południowa – Górny i Dolny Śląsk	

26. Pytanie trudne. Podaj nazwy zamieszczonych poniżej skamieniałości. Ponadto, wpisz w tabelę okres geologiczny w którym żyły (występowały masowo) rozpoznane przez Ciebie okazy:

NAZWA ROZPOZNANEJ SKAMIENTAŁOŚĆ	OKRES GEOLOGICZNY
A	
B	
C	

27. Trzęsienia ziemi to drgania lub kołysania powierzchni gruntu wywołane przesunięciem mas skalnych w głębi górotworu lub zjawiskami wulkanicznymi. Przy opisie tych groźnych zjawisk używa się najczęściej dwóch słów: hipocentrum i epicentrum. Podaj ich znaczenie:

- hipocentrum –
- epicentrum –

28. Pewien podróżnik w czasie wykonał zamieszczone poniżej zdjęcia. Jakie okresy geologiczne odwiedził? Podaj ich nazwy:

A:

B:

29. Pytanie na tzw. „nosa geologicznego”. Piryt (FeS_2), jest jednym z częściej występujących minerałów w skorupie ziemskiej. Niemiecki przyrodnik – J. F. Henckel, w wydanej w 1725 r. książce, ze względu na powszechność występowania pirytu, nazwał go „*Hans in allen Gassen*”, co w dowolnym przekładzie może być tłumaczone jako „wszędobylski Jaś”. Minerał ten ma jeszcze jeden znany przydomek. Jaki? Podkreśl prawidłową odpowiedź:

„błyszcz żelaza”, „oszukańczy typek”, „złoto głupców”, „złota iskra”.

30. Pytanie starego „Profesorka” geologii: Pewnego razu podczas egzaminu z geologii nasz pocziwy „Profesorek” zapytał studenta o Góry Stołowe. Ten rozpoczął swoją wypowiedź od następującego stwierdzenia – „*Panie Profesorze, tak właściwie Góry Stołowe nie są do końca górami takimi jak Tatry, Alpy, czy Himalaje; ponieważ...*”. „Profesorek” wysłuchał odpowiedzi studenta z zaciekawieniem i zaliczył egzamin. Co takiego powiedział student o Górach – nie górach – Stołowych? Odpowiedzi udziel w maksymalnie 3 prostych, krótkich zdaniach.

dziękujemy za udział w konkursie i... niech Moc będzie z Wami!